

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 03/16

Datum: 01.12.2017.

Na osnovu člana 92. stav 4 i člana 93. stav 4 Ustava Republike Kosovo, na osnovu člana 4. Uredbe br. 02/2011 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, izmenjenog i dopunjenog Uredbom br. 07/2011 i Uredbom br. 144/2017, kao i člana 19. Poslovnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 09/2011, Vlada Republike Kosovo, je na sednici održanoj 1. decembra 2017. donela sledeću:

ODLUKU

1. Usvaja se koncept dokument o oblasti finansiranja političkih subjekata.
2. Zadužuju se Kancelarija premijera i druge nadležne institucije za sprovođenje ove odluke u skladu sa Poslovníkom o radu Vlade Republike Kosovo.
3. Odluka stupa na snagu danom potpisivanja.

Ramush HARADINAJ

Premijer Republike Kosovo

Dostaviti:

- Zamenicima premijera;
- Svim ministarstvima (ministrima);
- Generalnom sekretaru KP-a;
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

**KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST FINANSIRANJA POLITIČKIH
SUBJEKATA**

I Poglavlje

Uvod:

Cilj ovog koncept dokumenta je povećanje transparentnosti i odgovornosti u cilju poboljšanja dobrog upravljanja i demokratskog funkcionisanja institucija kao i političkih subjekata.

Finansiranje političkih subjekata u Republici Kosovo regulisano je Zakonom br. 03/L-174 o finansiranju političkih subjekata, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-058 i Zakonom br. 04/L-212.

Ovim zakonom, između ostalog se reguliše i način kao i uslovi finansiranja političkih subjekata, nadzor, transparentnost i izveštavanje o troškovima imovine i prihoda političkih subjekata u Republici Kosovo.

Dalje unapređenje zakonskog okvira što se tiče finansiranja političkih subjekata je zahtev koji proizlazi iz Nacionalnog plana za sprovođenje SSP-a, Agenda evropske reforme, kao i međunarodnih standarda i najboljih praksi.

Nacionalni plan za sprovođenje SSP-a, odredio je da: *U kontekstu izborne reforme, i u cilju ispunjenja obaveza koje proizlaze iz izveštaja EU-a za Kosovo, Kosovo bi trebalo da izmeni i dopuni Zakon o opštim izborima i da uspostavi nezavisni organ, ne CIK, koji bi bio odgovoran za primenu Zakona o finansiranju političkih stranaka. Konkretnije, Skupština Republike Kosovo će biti posvećena uspostavljanju ad hoc komisije za izborne reforme, kojoj će osigurati budžet, kako bi ispunila svoje obaveze koje su proizašle iz ovog procesa. Dok će u cilju implementacije Zakona o finansiranju političkih stranaka, Skupština Republike Kosovo će se angažovati za formiranje resora u okviru CIK-a ili u okviru Kancelarije generalnog revizora.*

Šta više, takođe je i Agenda Evropske reforme odredila da se obezbedi transparentnost i odgovornost političkih subjekata, da se objave finansijski izveštaji političkih subjekata, da se pruži adekvatno finansiranje za nabavku usluga revizora

za finansijske izveštaje političkih subjekata, da se izaberu nezavisni revizori putem otvorenog poziva.

U cilju ostvarivanja gore navedenih zahteva, određeno je da se pokreće izmena i dopuna Zakona za finansiranje političkih subjekata.

Kao posledica obaveza preduzetih od strane gore navedenih dokumenata, Kancelarija premijera je uspostavila odgovornu ekipu za izradu koncept dokumenta za politiku "Finansiranje političkih subjekata". U sastavu odgovorne ekipe su predstavnici kancelarije premijera, skupštine republike Kosova, Centralne izborne komisije, Kancelarije generalnog revizora, Ministarstva finansija, Ministarstva za evropske integracije itd.

Odgovorna ekipa isto tako ima pravo da u procesu izrade koncept dokumenta obuhvati i ostale aktere i različite organizacije koje se bave praćenjem finansiranja političkih subjekata. U ovom pogledu kancelarija premijera je pozvala predstavnike civilnog društva koji su pružili svoja mišljenja i predloge, kako uputiti ovaj proces.

Poglavlje II

Opis i definisanje pitanja/problema

Proces transparentnosti u finansiranju političkih subjekata je problematika koja je dugo vreme bila tema diskusije od strane relevantnih institucija, a takođe i zabrinutost koja je proizašla iz različitih izveštaja domaćih i međunarodnih organizacija.

Nedostatak transparentnosti u finansiranju političkih subjekata i nedostatak revizije finansija političkih subjekata, neprekidno je bila zabrinutost različitih domaćih i međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija i to je pomenuto i u redovnim izveštajima Evropske Komisije.

Iz nacionalnog plana sprovođenja SSP-a, Agende evropske reforme, kao i u skladu sa konsultacijama sa članovima odgovorne ekipe za izradu koncept dokumenta, uočena su dva ključna pitanja za koje postoji zastoj u primeni što se tiče Zakona o finansiranju političkih subjekata.

Prvo pitanje se tiče revizije prihoda i troškova političkih subjekata, a drugo pitanje se odnosi na objavljivanje godišnjih finansijskih izveštaja kao i finansijskoj izjavi kampanje.

Član 19. Zakon br. 04/L-212 o izmenama i dopunama Zakona br. 03/L-174 o finansiranju političkih subjekata, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-058 određuje da: *Godišnji finansijski izveštaj i izveštaji o finansijskim izjavama kampanje, koji se trebaju podneti od političkih subjekata CIK-u, će se kontrolisati u skladu sa primenjivim standardima računovodstva na Kosovu, od revizora koje će Skupština Republike Kosova izabrati kroz Odbor za nadzor javnih finansija, putem otvorenog javnog tendera za aplikaciju.*

Ovaj član predviđa da: *CIK – treba da objavi i drži objavljenim sve godišnje finansijske izveštaje političkih subjekata, zajedno sa konačnim izveštajem revizije političkih subjekata, na njenoj službenoj internet stranici, najkasnije do 30. juna naredne godine. Takođe, do tog dana, CIK je dužna da političkom subjektu dostavi konačni izveštaj o reviziji.*

Poteškoće u sprovođenju člana 19. bile su u vršenju revizija godišnjih finansijskih izveštaja političkih subjekata, zbog nedostatka odabira revizora od strane Skupštine. Iako zakon određuje da fizička ili pravna lica se mogu izabrati za vršenje revizije izveštaja političkih subjekata, Skupština je imala poteškoća da nađe deset licenciranih revizora, koji bi vršili delatnosti koje proizlaze iz člana 19. ovog Zakona. U nedostatku revizije finansijskih izveštaja, CIK i politički subjekti aspektat objavljivanja finansijskih izveštaja vide kao proces blisko povezan sa revizijom tih izveštaja, ako izveštaji ne podležu reviziji, politički subjekti nemaju za obavezu da objave iste.

Prema obaveštenjima CIK-a, revizije finansijskih izveštaja političkih partija vršene su do 2012. godine.

U okviru toga, vredi napomenuti da od svih političkih subjekata koji funkcionišu u zemlji, samo je jedan politički subjekat koji je objavio godišnje finansijske izveštaje.

Iz ove odredbe, CIK uz tumačenje odredbi člana 19, stava 10, nije objavilo godišnje finansijske izveštaje, smatrajući da objavljivanje ovih izveštaja treba da se vrši zajedno sa konačnim izveštajima revizije.

Pored toga, od strane CIK-a navelo se kao izazov i nemogućnost novčanog kažnjavanja političkih subjekata koja nemaju sedišta u Skupštini gde prema njima jedna takva stvar je nemoguća zbog nedostatka pravne osnove u zakonu. Isto tako i nemogućnost novčanog kažnjavanja političkih subjekata koji ne poseduju službenu veb stranicu političkog subjekta, na kojim bi objavili sve finansijske izveštaje. Nedostatak stručnog osoblja u kancelariji za registrovanje političkih partija u okviru CIK-a, je navedena da je izazov s kojim se neprekidno ova institucija suočava.

Trenutno ne postoji mehanizam za praćenje finansija političkih subjekata. Za razliku od revizije koja kontroliše samo godišnje izveštaje i izveštaje kampanje, praćenje bi moglo kontrolisati u procesu prihode i troškove političkih subjekata, sa posebnim naglaskom tokom izbornih kampanja.

Institucije koje imaju politički sastav, ne bi trebalo imati mandat u oblasti praćenja i kontrole finansija političkih subjekata, jer ovo može predstaviti moguću situaciju sukoba interesa.

Jedno takvo pitanje proizlazi i iz Smernice za regulativu političkih subjekata, OEBS ODHIR-a i Venecijanske komisije, dana 15-16 oktobar 2010.

Isto tako, jedan od aktuelnih problema je i član 4, stav 4 Zakona br. 04/L-212 o izmeni i dopuni zakona br. 03/L-174 o finansiranju političkih partija, koji određuje da *Deset odsto (10%) podeljenog iznosa iz Fonda Skupštine Republike Kosovo, ide za podršku rada svakog poslanika.*

Prema ovoj odredbi izlazi da 10% podeljenog iznosa iz Fonda za podršku političkih subjekata ide za svakog poslanika, a ne za podršku parlamentarnih grupa kao što bi trebalo biti.

Bitno je da novčane kazne predviđene Zakonom o finansiranju političkih subjekata, budu u skladu sa Zakonom o prekršajima.

Član 15 osnovnog zakona koji sa Zakonom o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-212, dodat je stav 5 koji određuje da: *Politički subjekti treba da objave i ostave objavljenim najmanje jednu (1) godinu na njihovom zvaničnom veb sajtu godišnji finansijski izveštaj iz prethodne godine i izveštaj o finansijskoj deklaraciji kampanje prethodnih izbora i objave svoju skraćenu verziju u jednom od nacionalnih dnevnih novina. Format kratke verzije za publikaciju određuje CIK putem podzakonskog akta.*

Ova zakonska odredba ne određuje rok u kom treba vršiti objavljivanje godišnjeg finansijskog izveštaja na njihovoj veb stranici kao i izveštaj finansijske izjave kampanje.

Isto tako, objavljivanje ovih izveštaja trebalo bi se vršiti nezavisno od činjenice da li su isti revidirani ili ne.

Trenutne politike:

Kancelarija premijera, u cilju detaljnijeg upoznavanja ovom problematikom, iznela je nekoliko pisanih pitanja upućenih institucijama koje se bave političkim subjektima, uključujući i neke od organizacija civilnog društva koje se bave ovim pitanjem. Iz primljenih odgovora može se zaključiti da postoji percepcija da zakonske odredbe pružaju prostor za ne ispunjavanje obaveza što se tiče objavljivanja i revizije izveštaja političkih subjekata.

U skladu sa Zakonom o finansiranju političkih subjekata, ima nekoliko institucija koje su odgovorne za primenu ovog zakona, kao što su: Skupština Kosova, CIK, AKO i politički subjekti.

Skupština Kosova ima obavezu da izvrši izbor licenciranih revizora putem javnog konkursa, koji treba da vrši reviziju finansijskih izveštaja i izveštaja o finansijskom izveštavanju političkih subjekata.

Centralna izborna komisija dužna je objaviti godišnje finansijske izveštaje političkih subjekata, godišnji izveštaj o kampanji i izveštaj o reviziji izveštaja političkih subjekata.

Politički subjekti imaju obavezu da svoje godišnje finansijske izveštaje i finansijske izveštaje o troškovima kampanje objavljuju na svojim službenim veb stranicama i podnose te izveštaje CIK-u.

SKUPŠTINA:

Na osnovu odredaba Zakona o finansiranju političkih subjekata, Skupština Republike Kosovo preko Komisije za nadzor javnih finansija, u januaru svake godine, na javnom konkursu bira najmanje deset (10) licenciranih revizora koji će vršiti reviziju godišnjih finansijskih izveštaja i Izveštaja o finansijskoj deklaraciji kampanja političkih subjekata.

Da bi se revizori izabrali moraju se ispuniti određeni kriterijumi navedeni u članu 19. stava 2. tog Zakona.

Nakon izbora spiska revizora, Komisija za nadzor javnih finansija Skupštine Republike Kosovo, sa ovog spiska će odrediti žrebom revizore koji će biti odgovorni za reviziju izveštaja političkih subjekata. Revizor ne može dvaput uzastopno da izvrši reviziju finansijskih izvještaja jednog političkog subjekta.

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA:

Odgovornosti CIK-a i političkih subjekata u vezi sa objavljivanjem finansijskih izvještaja političkih subjekata nisu realizovane, jer Skupština Republike Kosovo od 2012/2013 nije uspela odabrati revizore i time nije realizovala reviziju finansijskih izvještaja političkih subjekata. U tom smislu, CIK i politički subjekti objavljivanje finansijskih izvještaja su povezali sa potrebom za revizijom ovih izveštaja.

CIK predstavlja prethodne rezultate kontrole godišnjeg finansijskog izveštaja od strane revizora najvišeg izvršnog organa političkog subjekta, uključujući spisak grešaka ili propusta u roku od šezdeset (60) dana od početka kontrole.

Godišnji finansijski izveštaji i Izveštaj o finansijskom deklarisanju kampanje, koju politički subjekti podnose CIK-u, treba da budu podvrgnuti reviziji u skladu sa važećim računovodstvenim standardima na Kosovu, od strane revizora izabраниh od strane Skupštine Republike Kosovo preko Komisije za nadzor javnih finansija putem javnog poziva za apliciranje.

CIK treba da objavi i drži objavljenim sve godišnje finansijske izveštaje političkih subjekata zajedno sa završnim izveštajem o reviziji političkih subjekata na svojoj službenoj veb stranici najkasnije do 30. juna naredne godine. Takođe, do ovog datuma, CIK je dužna da političkom subjektu dostavi konačni izveštaj o reviziji.

CIK je dužna da do 30. juna naredne godine dostavi godišnje finansijske izveštaje političkih subjekata zajedno sa konačnim izveštajem revizije političkih subjekata kao i najkasnije šest (6) meseci nakon dana održavanja izbora finansijski izveštaj o kampanji političkih subjekata zajedno sa konačnim izveštajem revizije političkih subjekata Agenciji za borbu protiv korupcije, koja u skladu sa svojim mandatom može pregledati ove izveštaje.

CIK priprema godišnji izveštaj za Skupštinu Republike Kosovo o raspodeli i trošenju sredstava iz Fonda.

POLITIČKI SUBJEKTI:

Registrovani politički subjekat treba blisko sarađivati sa revizorima koje je izabrala Skupština Republike Kosovo i treba da im pruži potpun i neometan pristup finansijskoj evidenciji stranke, uključujući sve zapise bez ograničenja.

Registrovani politički subjekat u roku od pet (5) radnih dana od prijema preliminarnih rezultata kontrole može podneti revidirani finansijski izveštaj i objašnjenje u vezi sa svakom očiglednom greškom ili propustom koji je identifikovan od strane revizora.

Nakon prijema revidiranog finansijskog izveštaja od strane političkog subjekta i objašnjenja o identifikovanim greškama i propustima, revizori koji su izabrani od Skupština Republike Kosovo preko Komisije za nadzor javnih finansija u roku od deset (10) dana dostavljaju CIK-u konačni izveštaj o reviziji u kojem su identifikovane sve greška ili propusti u finansijskom izveštaju, uzimajući u obzir svako objašnjenje ili pregled koji je podneo politički subjekat. Proces revizije godišnjih finansijskih izveštaja političkih subjekata treba da se završi najkasnije do 15. juna naredne godine.

Politički subjekti su obavezni da dostave CIK-u godišnje finansijske izveštaje i izveštaje deklaracije o kampanji radi objavljivanja na njihovom zvaničnom veb sajtu.

Neuspeh u primeni sadašnje politike je posledica neuspeha ispunjenja zakonskih obaveza od strane pomenutih institucija, gde su, između ostalog, poteškoće u primeni ove politike bili i pozivi na pravne nejasnoće Zakona o finansiranju političkih subjekata, uprkos nekoliko pokušaja Skupštine da izabere revizore, Skupština nije uspevala da izabere revizore godinama, CIK nije objavila izvještaje zbog odsustva izvršenih revizija, i politički subjekti takođe nisu objavili izveštaje iz istih razloga.

U maju 2017. godine, na inicijativu nevladinih organizacija, potpisana je izjava sa političkim subjektima kako bi se povećala transparentnost tokom izborne kampanje, koja ima za cilj poštovanje i sprovođenje Zakona za povećanje transparentnosti na način kako se troši javni novac.

Uprkos preuzetim obavezama potpisivanjem ove izjave, do sada politički subjekti nisu objavili svoje finansijske izveštaje.

ZAKONI I PODZAKONSKI AKTI

- ZAKON BR. 03 / L-174 O FINANSIRANJU POLITIČKIH SUBJEKATA

Ovaj zakon uređuje način, uslove finansiranja, upravljanje, nadzor, transparentnost i izveštavanje o trošenju imovine i prihoda političkih subjekata u Republici Kosovo.

Ovaj zakon takođe reguliše finansijske i materijalne obaveze političkih subjekata na Kosovu, doprinose upućene političkim subjektima, proces ostvarivanja prihoda od aktivnosti političkih subjekata itd.

Takođe, ovim zakonom predviđeno je regulisanje i funkcionisanje Fonda za podršku političkim subjektima, koji funkcioniše u okviru Centralne izborne komisije, i određuje namenu upotrebe sredstava iz ovog fonda.

U okviru ovog zakona regulisan je i proces finansijskog izveštavanja političkih subjekata, unutrašnja kontrola, finansijska kontrola, kao i kaznene odredbe prema političkim subjektima.

Zakon br. 03/L-174 o finansiranju političkih subjekata, dva puta je izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L - 058 i Zakonom br. 04/L-212, tokom 2012 i 2013. godine.

- ZAKON BR. 03/L-073 O OPŠTIM IZBORIMA U REPUBLICI KOSOVO

Zakon br. 03/L-073 o opštim izborima u Republici Kosovo, između ostalog, ima za cilj da reguliše sledeća pitanja:

- izborni sistem za izbore u Skupštini Republike Kosova;
- finansiranje i održavanje izbora za Skupštinu Republike Kosova;
- priznavanje i zaštitu prava na glasanje i kriterijume prihvatljivosti glasa;
- održavanje liste birača;
- registraciju političkih partija i sertifikaciju političkih subjekata;
- odgovornosti i funkcionisanje Centralne izborne komisije;
- osnivanje i funkcionisanje Izborne Komisije za žalbe i podneske;
- organizovanje i funkcionisanje izbornih komisija i odbora;
- pravila za akreditaciju posmatrača izbora, kao i njihova prava i odgovornosti;
- ograničenja troškova za kampanje i obaveze objavljivanja finansija;
- pokrivanje izbornih kampanja od strane medija;
- kodeks ponašanja političkih subjekata, njihovih kandidata i pristalica;
- procedure glasanja, brojanja i objavljivanja rezultata;

-sankcije i novčane kazne za kršenje odredaba ovog zakona.

Zakon o opštim izborima u Republici Kosovo izmenjen je i dopunjen Zakonom br. 03 / 1-256.

PRAVILO BR. 14/2015 O FINANSIRANJU POLITIČKIH SUBJEKATA I SANKCIJE

Ovaj pravilo ima za cilj da reguliše procedure za finansiranje, upravljanje, nadzor, transparentnost i izveštavanje o imovinskim troškovima i prihodima političkih subjekata iz Fonda za podršku političkim subjektima, sankcijama zbog odloženog dostavljanja dokumentacije i izricanje novčanih kazni. Na osnovu ovog pravila, CIK je organ koji je odgovoran za raspodelu i upravljanje Fonda za podršku političkih subjekata, u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih subjekata. Takođe, na osnovu ovog pravila, politički subjekti su obavezni da ispune svoje obaveze određene Zakonom o finansiranju političkih subjekata i gore pomenutog pravila.

Poglavlje III

Ciljevi i zadaci

Opšti cilj ove politike je povećanje transparentnosti i davanja odgovornosti objavljivanjem prihoda i rashoda političkih subjekata koji se takmiče na izborima. Takođe, ova politika ima za cilj da reguliše aspekte vezane za određivanje ovlašćenja za izbor revizora i vršenje revizije finansijskih izveštaja, fokusirajući se i na uspostavljanje odgovarajućeg mehanizma koji bi vršio reviziju političkih subjekata i kandidata koji se takmiče na izborima. Autoritet koji će izvršiti izbor revizora takođe će imati mandat da sprovede kontinuirano praćenje prihoda i rashoda političkih subjekata.

Cilj ove politike je u skladu sa zahtevima proisteklim iz Nacionalnog plana za sprovođenje SSP-a i Agende za evropske reforme, koji traže uspostavljanje odgovarajućeg mehanizma za reviziju podataka i objavljivanje finansijskih izveštaja i finansijskih izveštaja političkih subjekata.

1. Povećanje transparentnosti putem objavljivanja prihoda i rashoda političkih subjekata:

Iz različitih izveštaja, objavljenih od strane javnih institucija, ali i iz različitih vladinih organizacija, primećuje se da deo političkih subjekata nema objavljene prihode i rashode političkih subjekata, iako je to uslov koji proizilazi iz Zakona o finansiranju političkih subjekata.

Razlozi za ne objavljivanje ovih izveštaja direktno se odnose na neuspeh izbora revizora, i stoga zbog odsustva revizije političkih subjekata, oni nisu objavili svoje izveštaje.

Cilj ovog koncepta je da dodatno pojašni zakonske odredbe vezane za objavljivanje prihoda i rashoda političkih subjekata, tako što će detaljnije regulisati važeću zakonsku odredbu koja se odnosi na objavljivanje godišnjeg izveštaja i godišnju deklaraciju političkih subjekata, kao i daljnim razjašnjenjem procesa revizije i objavljivanjem prihoda i rashoda političkih subjekata. Štaviše, ova dva procesa neće biti međusobno uslovljeni što podrazumeva da bi objavljivanje izveštaja trebalo biti izvršeno od strane političkih subjekata i nadležnih organa, nezavisno od izvršavanja svojih revizija.

Skupština Republike Kosovo, odnosno Komisija za nadzor javnih finansija, do sada nije uspeła da izabere revizore kako bi izvršila reviziju godišnjih finansijskih izveštaja i izveštaja o finansijskoj deklaraciji izbornih kampanja.

Finansijski pregledi i finansijski izveštaji nisu objavljeni upravo zbog nedostatka revizije ovih pregleda.

Imajući u vidu da se određeni iznos budžeta političkih subjekata finansira iz budžeta Republike Kosovo, a s druge strane ne objavljivanje načina rashoda javnog novca ugrožava proces transparentnosti i davanja odgovornosti i sprečava osiguranje pravilnog sprovođenja ovih sredstava. S obzirom na ovu činjenicu, budući da se deo budžeta političkih subjekata finansira iz budžeta Republike Kosovo, građani treba da imaju pristup i da budu obavješteni o tome kako politički subjekti troše javni novac. Stoga, ovaj koncept se bavi aspektom transparentnosti i davanja odgovornosti, a kroz tretiranje ovog problema namerava se da svi prihodi i rashodi budu objavljeni na vreme, kako bi ovi podaci bili dostupni svima.

2. Sprovođenje revizije finansijskih izveštaja

Trenutno, na osnovu Zakonom o finansiranju političkih subjekata, Skupština Republike Kosovo je odgovorna za izbor revizora koji bi izvršili reviziju finansijskih izveštaja političkih subjekata. Imajući u vidu da tako nešto nije uspelo da se sprovede četiri godine uzastopno od 2013. do 2017. godine, izmenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih subjekata, cilj je da nadležnost za izbor revizora za političke subjekte pređe na jedan nezavisan organ, odnosno na Kancelariju za registraciju političkih subjekata u okviru Centralne izborne komisije, kao što je prikazano u opciji 2. ovog Koncepta. Kako bi se to omogućilo, potrebno je da Zakon o finansiranju političkih subjekata predviđa odredbe koje daju nadležnost Kancelariji za registraciju političkih subjekata u CIK, za izbor revizora putem otvorenog poziva, kao i da bude odgovorna za stalno praćenje finansiranja političkih subjekata.

Takođe, tokom izrade Nacrta zakona, će se uzeti u obzir i Zakon o državnoj upravi, kako bi se ovoj kancelariji osiguralo visok stepen nezavisnosti, kao i da se obezbedjuju potrebni ljudski i finansijski resursi za obavljanje stalnog praćenje finansiranja političkih subjekata.

Uspostavljanje nezavisnog mehanizma kao i vršenje revizija obezbedilo bi davanje odgovornosti političkih subjekata, o načinu trošenja prihoda od strane političkih subjekata i osiguralo bi bolje trošenje javnog novca.

Drugi razlog neuspeha vršenja revizije je nedostatak dovoljnog budžeta za vršenje revizija. Ovo pitanje namerava da se reguliše kroz Fond za demokratizaciju, koji je posvećen finansiranju političkih subjekata, izdvajanje iznosa od 1% dav bude namenjen samo za reviziju političkih subjekata. Fond za demokratizaciju iznosi do 0,34% kosovskog budžeta, što u monetarnoj vrednosti iznosi oko 4 miliona i 200 hiljada evra. U zavisnosti od kosovskog budžeta, vrši se i raspodela sredstava Fondu za demokratizaciju koristeći formulu budžetske raspodele u iznosu do 0,34% budžeta.

Ako se uzme kao primer, sadašnja vrednost od 4 miliona i 200 hiljada evra, 1% od ukupne vrednosti bi iznosila 42 hiljade evra namenjenih za vršenje revizije.

3. Usklađivanje sankcija iz Zakona o finansiranju političkih subjekata sa Zakonom o prekršajima

Zakon o prekršajima, koji je stupio na snagu 2017. godine, odredio je maksimalna i minimalna ograničenja za novčane sankcije za prekršaje u određenim slučajevima. S tim u vezi, pošto je Zakon o finansiranju političkih subjekata stupio na snagu mnogo ranije, druga svrha ovog koncept dokumenta je usklađivanje prekršaja sa odgovarajućim odredbama Zakona o prekršajima.

Kao primer, može se uzeti odredba xx Zakona o finansiranju političkih subjekata koja je ispod ili iznad granice utvrđene Zakonom o prekršajima. Drugi slučaj odnosi se na odredbe Zakona o finansiranju političkih subjekata koji predstavlja kršenje člana xx Zakona o prekršajima.

Postoji još jedan problem kojim se treba baviti u ovom Koncept dokumentu. Pravilo br. 14/2015 o finansiranju političkih subjekata takođe je odredio novčane kazne za neispunjenje određenih obaveza. Određivanje novčanih kazni podzakonskim aktima je zabranjeno i sve kazne moraju biti utvrđene primarnim zakonodavstvom koji poštuje načelo zakonitosti. Prema tome, sve kazne određene Pravilom br. 14/2015 biće regulisane Zakonom o finansiranju političkih subjekata.

Poglavlje IV

Opcije

Opcija 1: Opcija status quo (bez promene)

S obzirom na to da politički subjekti i CIK do sada nisu objavili finansijske izveštaje političkih subjekata, pozivajući se na nejasnoće zakonskih odredaba Zakona o finansiranju političkih subjekata, opcija status quo ne bi promenila postojeću situaciju, a time bi politički subjekti i CIK nastavili sa neobjavlivanjem finansijskih izveštaja u odsustvu vršenja revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata. Takođe, izborom ne bi se rešili zahtevi proizašli iz NPSSSP-a i ERA.

Opcija 2: Promena postojeće politike

Imajući u vidu neprekidan neuspeh u sprovođenju zakonskih odredbi Zakona o finansiranju političkih subjekata koji se odnosi na transparentnost i odgovornost političkih subjekata u procesu njihovog finansiranja i izvršenih troškova, a samim tim i na neobjavlivanje finansijskih izveštaja političkih subjekata, opcija preporučena od strane odgovornog tima za izradu ovog koncept dokumenta je izmena Zakona o finansiranju političkih subjekata, sa posebnim naglaskom na utvrđivanje jasnih i preciznih odredbi za proces selekcije licenciranih revizora, vršenje revizije finansijskih izveštaja, kao i obaveze objavljivanja ovih izveštaja od strane političkih subjekata u CIK-u.

Radni tim je izneo predlog da se u okviru izmena zakonskih odredbi Zakona o finansiranju političkih subjekata treba utvrdi da izbor licenciranih revizora za vršenje revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata vrši Kancelarija za registraciju političkih subjekata u okviru CIK-a. Stoga, u toj svrhi, Kancelarija će putem otvorenog poziva izabrati licencirane revizore koji će vršiti reviziju finansijskih izveštaja političkih subjekata i zveštaja o troškovima tokom kampanje, a ti izveštaji takodje će biti objavljeni na zvaničnoj Web stranici političkih subjekata i na zvaničnoj Web stranici CIK-a.

Za realizaciju ove opcije Kancelarija premijera će pokrenuti izmene i dopune Zakona o finansiranju političkih subjekata kako bi se zadovoljili zahtevi proizašli iz Nacionalnog plana za sprovođenje SSP-a i Agende za evropske reforme.

Uprkos gore navedenom, odgovorni tim je došao do preporučene opcije uzimajući u obzir i sledeće mogućnosti:

1. IPŽP kao nezavisni organ za razmatranje žalbi i predstavki, uspostavljen Zakonom o opštim izborima, sprovodio bi postupak izbora licenciranih revizora za vršenje revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata.

Ako bi ova odgovornost bila određena IPŽP-u, to bi značilo da bi IPŽP povećao institucionalne kapacitete i da mu se poveća budžet u cilju ostvarivanja ove odgovornosti.

2. Nacionalna kancelarija revizije kao nezavisan mehanizam uspostavljen Ustavom Republike Kosovo i Zakonom, sprovodio bi reviziju finansijskih izveštaja političkih subjekata, jer ova institucija ispunjava sve stručne uslove. Međutim, na realizaciji ove ideje, postoji ustavna prepreka u smislu nadležnosti NKR-a za reviziju i drugih izvora finansiranja političkih subjekata koji ne dolaze iz budžeta Kosova, već iz drugih izvora kao što su članarina, donacije itd.

3. Agenciji protiv korupcije, kao nezavisnoj instituciji, da se daju više nadležnosti putem zakonskih izmena, za sprovođenje postupka selekcije licenciranih revizora, za reviziju finansijskih izveštaja političkih subjekata.

Međutim, s obzirom da ova institucija nije stručna u oblasti izbora revizora i vršenja revizije finansijskih izveštaja, ako bi se ova nadležnost dodelila ovoj instituciji, bilo bi neophodno da se postojeće osoblje pripremi i obučava i uzimali bi se u obzir izmene zakona o agenciji protiv korupcije kako bi se uskladilo sa zakonom o finansiranju političkih subjekata.

4. Vršenje revizije finansijskih izveštaja od samih političkih subjekata:

Obavljanje reviziju od strane političkih subjekata, omogućilo bi se kroz selekciju licenciranih revizora od samih političkih subjekata, koji bi vršili reviziju finansijskih izveštaja prihoda i rashoda političkih stranaka, a ovi izveštaji bi zatim bili objavljeni na zvaničnim web stranicama političkih stranaka, i poslali bi se za objavljivanje u CIK.

U cilju ostvarivanja ove opcije, potrebno je da se izmeni i dopuni Zakon o finansiranju političkih subjekata u cilju rešavanja navedenih pitanja u okviru zakona.

Prilikom zakonskih promena uzelo bi se u obzir da se obezbede finansijske olakšice političkim subjektima, kako bi oni pokrivali troškove koji se odnose na izbor licenciranih revizora za obavljanje revizije. Jedna mogućnost bi bila da određeni procenat iz Fonda za političke subjekte koji je namenjen političkim subjektima, bude namenjen političkim subjektima, u cilju realizacije izbora licenciranih revizora i sprovođenja revizije.

Opcija 3: Promena postojećeg pristupa sprovođenja

Promena postojećeg pristupa sprovođenja podrazumeva jačanje primene postojećeg Zakona o finansiranju političkih subjekata, ali to snosi rizik nastavka postojeće situacije pozivajući se na neizvesnosti zakonskih odredaba Zakona o finansiranju političkih subjekata.

Potreba za izmenama Zakona o finansiranju političkih subjekata je i obaveza koja proizlazi iz dva dokumenta (NPSSSP i ERA), i u tom slučaju Opcija 3 ne bi rešila zahteve koji proizilaze iz ova dva dokumenta.

Takođe, promena postojećeg pristupa sprovođenja onemogućila bi pravilno funkcionisanje transparentnosti i odgovornosti u procesu finansiranja i troškova političkih subjekata.

Poglavlje V Rezime opcija

Rezime opcija			
Glavne karakteristike	Opcija 1	Opcija 2	Opcija 3
Glavne karakteristike opcije	Nepromenjeno stanje(nepoželjno)	Povećanje transparentnosti i odgovornosti kroz izbor licenciranih revizora od strane Kancelarije za registraciju političkih subjekata od strane ove kancelarije kako bi se osiguralo prenosivost i odgovornost političkih subjekata.	Povećanje sprovođenja zakonskih odredaba Zakona br. 03/L-174 o finansiranju političkih subjekata, povećanje transparentnosti i odgovornosti kroz objavljivanje prihoda i rashoda političkih subjekata, izbor Revizora od strane Skupštine Kosova za vršenje revizije finansijskih izveštaja političkih

			subjekata i objavljivanje tih izveštaja od strane CIK-s.
Segment ciljanog stanovništva/sektora/regiona	Kosovo	Kosovo	Kosovo
Karakteristike sprovođenja - ko je odgovoran - resor Vlade (koji), privatni sektor, građani	Skupština Kosova, Centralna Izborna Komisija	Skupština Kosova, Centralna Izborna Komisija	Skupština Kosova, Centralna Izborna Komisija
Administracija ili sprovođenje programa ili usluge	-	-	-
Zakoni, podzakonska akti, izmene i dopune postojećih zakona kao i sprovođenje i kazne	Zakon br. 03/l-174 o finansiranju političkih subjekata izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/l-058 i Zakonom br. 04/l-212	Izmene i dopune Zakona br. 03/L-174 o finansiranju političkih subjekata	ZAKON BR. 03/L-174 O FINANSIRANJU POLITIČKIH SUBJEKATA
Ekonomске stimulacije ili ne stimulacije - subvencije ili takse	-	-	-
Oblasti edukacije i komunikacije	-	-	-
Uputstva i kodovi	-	-	-
Vremenski rokovi - kada opcija stupa na snagu	K12018	K12018	K12018

Poglavlje VI

Analiza opcija

1. Koristi od opcije 1 (status quo):

Smatramo da ova opcija nije odgovarajuća jer bi se nastavkom sprovođenja trenutnog stanja status quo-a, nastavilo trenutno stanje i time bi politički subjekti i CIK-a nastavili sa neobjavlivanjem finansijskih izvještaja u odsustvu vršenja revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata.

Ovo bi takođe negativno uticalo na preuzimanju obaveza proizašlih iz NPSSSP-a i ERA i dovelo bi do stagnacije u ispunjavanju obaveza proizašlih iz Evropske agende.

2. Koristi od opcije 2 (preporučena opcija)

Radni tim je izneo predlog da se u okviru izmena zakonskih odredbi Zakona o finansiranju političkih subjekata utvrdi da izbor licenciranih revizora za vršenje revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata vrši Kancelarija za registraciju političkih subjekata u okviru CIK-a.

To bi značilo da će se tokom izmena i dopuna Zakona o finansiranju političkih subjekata uzeti u obzir i Zakon o državnoj upravi, kako bi se ovoj kancelariji osigurao visok stepen organizacione i funkcionalne nezavisnosti kako bi se obezbedilo da Kancelarija za registraciju političkih subjekata funkcioniše nezavisno od CIK-a, samo uz administrativni i logističku podršku Sekretarijata CIK-a. Isto tako, po zakonu će se uzeti u obzir obezbeđivanje potrebnih ljudskih i finansijskih resursa za vršenje stalnog praćenja finansiranja političkih subjekata.

3. Koristi od opcije 3

Sprovođenjem ove opcije, ne bi bilo neophodna izmena pravnog okvira koji se odnosi na finansiranje političkih subjekata, ali da bi to zahtevalo promenu pristupa sprovođenju zakona, zahtevajući od institucija i političkih subjekata da izvrše reviziju finansijskih izveštaja i zahtevati njihovo objavljivanje od strane CIK-a i političkih subjekata.

Poglavlje VII

Upoređivanje opcija

1. Prva opcija podrazumeva nastavak postojećeg stanja, što znači nastavak dosadašnje prakse ne objavljivanja finansijskih izveštaja od strane političkih subjekata i CIK-a, kao i ne obavljanje revizija ovih finansijskih izveštaja.
2. Druga opcija podrazumeva promenu postojeće politike izmenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih subjekata, osiguravajući da se u novom zakonu definiše jasna i precizna pravila o procesu izbora licenciranih revizora od Kancelarije za registraciju političkih subjekata, vršenju revizije finansijskih izveštaja, kao i obavezi objavljivanja tih izveštaja od političkih subjekata i CIK-a. U okviru ovih zakonskih izmena, propisalo se da izbor licenciranih revizora za obavljanje revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata vrši Kancelarija za registraciju političkih subjekata. Dakle, u tom smislu, Kancelarija preko otvorenog poziva, će odabrati licenciranje revizore koji bi obavljali reviziju finansijskih izveštaja.

političkih subjekata i izveštaje o troškovima za vreme kampanje, koji će izveštaji, nakon toga biti objavljeni od samih političkih subjekata i na zvaničnoj Web stranici CIK-a

Pored toga, Kancelarija će biti odgovorna za stalno praćenje finansiranja, političkih subjekata a ako se uzme u obzir mandat CIK-a, koja se bavi svim aspektima političkih subjekata, to znači da bi praćenje bilo mnogo lakše obaviti u poređenju sa određivanjem ove nadležnosti nekoj drugoj instituciji koja nema stručnost da to čini.

3. Treća opcija takođe je opcija koja, prema preliminarnim analizama, neće doneti poželjne promene, jer smatramo da usvajanje ove opcije neće uspeti da obezbedi transparentnost i odgovornost političkih subjekata.

Dakle, na osnovu predstavljenog stanja u gore pomenutim opcijama, preporučujemo Vladi Republike Kosovo usvajanje **opcije 2** koja je predstavljena u ovom Koncept dokumentu.

Poglavlje VIII

Preporuka

Usvajanjem predložene opcije 2 omogućilo bi se:

- Iniciranje izmene i dopune Zakona o finansiranju političkih subjekata;
- Izbor revizora licenciranih od strane Kancelarije za registraciju političkih subjekata;
- Preispitivanje kriterijuma za izbor licenciranih revizora;
- Povećanje transparentnosti i odgovornosti kroz objavljivanje finansijskih izveštaja političkih subjekata;
- Usaglašavanje odredbi za prekršaje sa Zakonom o prekršajima.

Iniciranje izmene i dopune Zakona o finansiranju političkih subjekata

Usvajanjem opcije 2 ovog koncepta dokumenta, otvoriće se put za pokretanje izmene i dopune zakona, pri čemu će se izmeniti odredbe zakona koji se tiču vršenja revizije finansijskih izveštaja političkih subjekata, kao i odredbe koje se odnose na izbor revizora.

U tom smislu, uzimajući u obzir analizu predstavljenu u ovom koncept dokumentu, ovim zakonom će se utvrditi da politički subjekti sami izaberu i osiguraju reviziju političkog subjekta, čime se olakšava proces revizije, i to je takođe u interesu samog političkog subjekta kako bi izveštaji o rashodima i prihodima bili kontrolisani i provereni u cilju pružanja tačnih informacija o načinu trošenja sredstava koja se koriste za potrebe funkcionisanja političkih subjekata.

Tokom zakonodavnih promena , uzeće se u obzir čitav zakonski okvir koji reguliše oblast političkih subjekata , i u ovom slučaju će se sagledati i potreba za izmenu Pravilnika CIK koji se odnosi na finansiranje političkih subjekata u cilju da se obezbedi uskladjivanje pravnog okvira.

Preispitivanje kriterijuma za izbor licenciranih revizora;

Član 11 Zakona br. 04/ I-212 o izmeni i dopuni Zakona br. 03 / I-174 o finansiranju političkih subjekata , izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/I-058, koji menja član 19 osnovnog zakona a koji se odnosi na finansijsku kontrolu, deo koji se odnosi na kriterijume za izbor licenciranih revizora treba preispitati, i utvrditi kriterijume koji će biti primenjivi u praksi.

Kao primer možemo uzeti zahtev naveden u ovoj odredbi zakona, a to je da Skupština Republike Kosova vrši izbor, putem javnog konkursa, najmanje 10 licenciranih revizora, kao sastavni deo pravnog lica za reviziju izveštaja političkih subjekata i treba da ispunjavaju sve kriterijume propisane zakonom. Razmatraće se da broj revizora bude smanjen , a takođe će se razmotriti i drugi kriterijumi za izbor revizora.

Povećanje transparentnosti i odgovornosti kroz objavljivanje finansijskih izveštaja političkih subjekata;

Izmenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih subjekata, biće definisana na precizan način obaveza objavljivanja finansijskih izveštaja od samih političkih subjekata na svojim zvaničnim veb stranicama, ali bez uslovljavanja sa revizijom tih izveštaja, vidvši ih kao dva procesa, odvojenih jednih od drugih.

Isto tako, utvrdiće se obaveza da politički subjekti, osim objavljivanje izveštaja u svojim zvaničnim veb stranicama, jednu kopiju istih pošalju CIK-u, kako bi zatim CIK iste objavio na svom zvaničnom veb sajtu.

Usaglašavanje odredbi za prekršaje sa Zakonom o prekršajima.

Iniciranje izmene i dopune Zakona o finansiranju političkih subjekata, omogućio bi usklađivanje prekršaja sa relevantnim odredbama Zakona o prekršajima.

Polazeći od situacije predstavljene u ovom koncept dokumentu, kao i na osnovu dosadašnje prakse primene Zakona o finansiranju političkih subjekata , Vladi Kosova preporučujemo usvajanje **opcije br.2.**